

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет
«Запорізька політехніка»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до проведення практичних занять
з дисципліни
«Бухгалтерський облік»
для студентів спеціальності
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(Організація торгівлі та комерційна логістика)»
денної та заочної форми навчання

ЧАСТИНА 1

Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Бухгалтерський облік» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (Організація торгівлі та комерційна логістика)» денної та заочної форми навчання. Частина 1 Викл. Л.М. Очеретько, – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2019. - 61 с.

Викладачі: Л.М. Очеретько, к.е.н., доцент

Рецензент: М.В. Болдуєв, д.держ.упр., професор з
Обліку і аудиту

Відповідальний за випуск: О.Г.Лищенко, к.е.н., доцент

Затверджено
на засіданні кафедри
„Облік і оподаткування”
Протокол № 1
від „28” серпня 2019 р.

Рекомендовано до видання НМК
ФЕУ
Протокол № 22
від „25” вересня 2019 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КУРСУ.....	8
ТЕМАТИКА І ПЛАНИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ..	13
Тема 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЙОГО ПРЕДМЕТ І МЕТОД.....	13
Тема 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС.....	32
Тема 3. РАХУНКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ПОДВІЙНИЙ ЗАПИС.....	37
Тема 4. ОЦІНЮВАННЯ ТА КАЛЬКУЛЯЦІЯ.....	50
Тема 5. ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ, ТЕХНІКА І ФОРМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	53
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	60
ЧАСТИНА 2	

ВСТУП

Управління будь-яким підприємством вимагає систематичної інформації про здійснювані господарські процеси, їх характер і обсяг, про наявність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, їх використання, про фінансові результати діяльності. Основним джерелом такої інформації є дані поточного бухгалтерського обліку, які систематизуються - у звітність. Така звітність має велике значення, оскільки використовується не тільки для економічного аналізу діяльності окремого підприємства з метою одержання інформації, необхідної для управління, а й для узагальнення результатів у масштабі галузей і народного господарства в цілому.

Розвиток господарських зв'язків в умовах ринку значно розширює кількість користувачів обліковою і звітною інформацією. Ними є не тільки працівники управління, безпосередньо пов'язані з підприємництвом, а й зовнішні користувачі інформації, які мають прямий фінансовий інтерес: банки — при вирішенні питання про надання кредитів; постачальники — при укладенні договорів на поставку товарно-матеріальних цінностей; інвестори, засновники, акціонери, яких інтересує рентабельність вкладеного капіталу і можливість одержання доходів (дивідендів). Значний інтерес облікова інформація має також для працівників податкових і фінансових служб, органів державної статистики й управління.

Підкреслюючи значення бухгалтерського обліку в управлінні господарською діяльністю, німецький вчений-економіст І.Ф.Шерр ще наприкінці XIX століття писав, що „Бухгалтерський облік” — непогіршний суддя минулого, необхідний керівник сучасного і надійний консультант майбутнього кожного підприємства”.

Наука про бухгалтерський облік, розробляючи властиву їй систему конкретних способів відображення фактів господарської діяльності підприємств і організацій, ґрунтується на діалектичному методі та економічній теорії. Використання наукових принципів забезпечує економічно обґрунтовану методологію відображення обліковуваних об'єктів залежно від їхньої ролі у господарських процесах і вимог управління діяльністю підприємств.

Критерієм наукового рівня обліку є його дієвість, тобто здатність своєчасно надавати вичерпну інформацію, необхідну для управління, контролю й аналізу. При цьому показники обліку повинні забезпечувати

інформацію не тільки для внутрішнього управління, а й для зовнішніх споживачів (податкових і фінансових органів, банків, інвесторів, ділових партнерів тощо).

За даними бухгалтерського обліку здійснюється контроль за виконанням планових завдань за звітний період і забезпечується інформація для планування і прогнозування розвитку господарства. Економічний аналіз ґрунтується на показниках плану і бухгалтерського обліку, вивчає причини відхилень від плану, виявляє резерви підвищення ефективності господарської діяльності. Відображаючи господарські процеси, бухгалтерський облік контролює дотримання законодавчих актів, юридичних норм, що регулюють господарські взаємовідносини. Для контролю за розвитком економіки країни показники обліку широко використовуються для статистичних узагальнень.

Бухгалтерський облік як важлива складова інформаційної системи підприємства забезпечує значну частину загального обсягу економічної інформації.

За умов подальших перетворень економіки України, інтеграції держави до світової спільноти зростає роль бухгалтерського обліку як основного джерела інформації про виробничу та фінансово-господарську діяльність підприємств усіх форм власності: про наявність і використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, власний капітал, зобов'язання, фінансові результати.

Бухгалтерський облік є локальним і включає всю технологію інформаційного процесу, яка охоплює процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємств, організацій і установ зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. З огляду на це він перетворився на міжнародну мову бізнесу і став обов'язковою передумовою успішної діяльності всіх господарюючих суб'єктів.

Вивчення курсу дає майбутнім фахівцям базові знання в галузі обліково-економічної роботи.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: формування системи знань з теорії та практики ведення бухгалтерського обліку на підприємствах.

Завдання: вивчення методів раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах на підставі використання прогресивних форм і національних стандартів; набуття навичок опрацювання і використання облікової інформації в управлінні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- поняття бухгалтерського обліку, його концептуальні основи та завдання;
- предмет, метод та методичні прийоми бухгалтерського обліку;
- балансове узагальнення;
- систему рахунків бухгалтерського обліку та метод подвійного запису;
  - документування та інвентаризацію господарських операцій і майна підприємства;
  - суть та призначення облікової реєстрації;
  - форми бухгалтерського обліку;
  - організацію бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності підприємств;
    - облік основних засобів і нематеріальних активів;
    - облік виробничих запасів;
    - облік праці та її оплати;
    - облік формування витрат виробництва і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг);
      - облік грошових коштів;
      - облік фінансових результатів підприємства;
      - формування та облік власного капіталу;
      - облік поточних і довгострокових зобов'язань;
      - облік розрахунків підприємства.

вміти:

- Визначати сутність об'єктів обліку та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.
- Формувати фінансову звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.
- Володіти методичним інструментарієм обліку господарської діяльності підприємств.

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КУРСУ

Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і метод

Визначення обліку. Види обліку. Користувачі облікової інформації. Міжнародні та міжурядові організації і стандарти та концептуальні основи бухгалтерського обліку. Вимірники обліку. Мета і завдання бухгалтерського обліку. Реформування бухгалтерського обліку. Основні принципи бухгалтерського (фінансового) обліку. Порівняльна характеристика фінансового, управлінського і податкового обліку.

Предмет та об'єкти бухгалтерського обліку. Класифікація господарських засобів за їх складом і використанням: за монетарною ознакою, за характером участі в господарському процесі і швидкістю обігу; за формами функціонування, за ступенем ліквідності, за участю у виробничому процесі, за нарахуванням зносу (амортизації), за видами діяльності. Класифікація джерел формування господарських засобів підприємства: власні (власний капітал) та залучені (залучений капітал).

Поняття методу та характеристика методичних прийомів бухгалтерського обліку: документування, інвентаризація, оцінювання, калькулювання, рахунки, подвійний запис, бухгалтерський баланс, бухгалтерська звітність.

Тема 2. Бухгалтерський баланс

Визначення поняття баланс. Походження балансової рівності. Бухгалтерський баланс як реалізація одного з елементів методу бухгалтерського обліку. Зміст і структура балансу: поняття активу, пасиву, розділів і статей балансу. Валюта балансу. Типи господарських операцій і зміни, зумовлені ними в балансі.

Тема 3. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Бухгалтерські рахунки як інформаційна модель об'єктів обліку. Рахунки як один з елементів бухгалтерського обліку. Побудова бухгалтерських рахунків. Класифікація бухгалтерських рахунків відповідно до складових частин балансу: активні; пасивні; активно-пасивні. Характеристика побудови бухгалтерських рахунків. Значення класифікації рахунків. Ознаки класифікації. Поняття економічного змісту бухгалтерських рахунків і класифікація їх за цією ознакою.

Класифікація рахунків за структурою: основні, регульовані, операційні, фінансово-результативні, позабалансові.

Поняття, сутність, походження і значення подвійного запису на бухгалтерських рахунках.

Кореспонденція рахунків. Бухгалтерські записи, або рахункові (облікові) формули: прості, складні.

Узагальнення даних поточного обліку на бухгалтерських рахунках. Синтетичний і аналітичний облік, взаємозв'язок і контрольне значення їх. Звірка даних синтетичного і аналітичного обліку. Оборотні відомості й оборотний баланс, порядок складання їх, сальдовий баланс. Хронологічний систематичний записи.

Тема 4. Оцінювання і калькуляція

Принципи оцінки господарських засобів і калькуляція відповідно до Закону України „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність” та прийнятих Положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Тема 5. Документація та інвентаризація, техніка і форми бухгалтерського обліку

Документування як спосіб спостереження і реєстрації господарських операцій. Поняття документа, його структури як інформаційної сукупності. Реквізити документів. Означення класифікації документів. Характеристика документів за призначенням. Поняття первинного обліку, його значення. Вимоги до документів, порядок оформлення їх. Бухгалтерське оброблення первинних документів: формальна перевірка, таксування, підрахунок, групування. Збереження документів. Документооборот, його організація. Поняття інвентаризації, її роль у бухгалтерському обліку. Види і порядок проведення інвентаризації. Можливі результати інвентаризації, порядок виявлення їх і рішення, прийняті на підставі їх. Передумови проведення інвентаризації та документи, що її регламентують.

Облікові реєстри, техніка запису до них. Можливі помилки в облікових записах і способи (техніка) виправлення їх. Поняття форми обліку. Принципи побудови традиційних (меморіально-ордерної, спрощеної, журнальної) і комп'ютерної системи бухгалтерського обліку. Перспективи розвитку їх. Організація обліку в Україні.

Тема 6. Облік грошових коштів та дебіторської заборгованості

Облік касових операцій. Нормативно – правове забезпечення порядку ведення касових операцій. Облік грошових коштів у касі та грошових документів. Документальне оформлення касових операцій. Облік касових операцій у системі рахунків.

Облік операцій на поточному рахунку. Порядок відкриття, переоформлення і закриття рахунків в установах банків. Облік коштів на рахунках у банках. Облік операцій в іноземній валюті. Особливості обліку коштів у іноземній валюті та валютних операцій курсові різниці та їх відображення в обліку. Облік інших грошових коштів.

Облік розрахунків з покупцями, підрядниками, замовниками, різними дебіторами.

Тема 7. Облік запасів

Поняття, класифікація й оцінка запасів (економічна і технічна класифікація). Документальне оформлення, облік запасів на складах і в бухгалтерії. Особливості обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів (МШП). Синтетичний й аналітичний облік МШП. Інвентаризація виробничих запасів, облік її результатів.

Тема 8. Облік праці, її оплати та соціального страхування персоналу

Економічний зміст оплати праці та її форми: погодинна та відрядна. Системи оплати праці: преміальна, проста. Документальне оформлення виробітку і заробітної плати. Облік особового складу працівників. Первинний облік затрат праці та її оплати. Утримання із заробітної плати. Зведений облік оплати праці.

Тема 9 . Облік витрат діяльності підприємства

Елементи витрат і статті калькуляції. Відображення витрат у системі бухгалтерських рахунків. Облік витрат допоміжних виробництв. Облік витрат майбутніх періодів. Облік загальновиробничих витрат. Облік витрат основного і незавершеного виробництва.

Облік операційних витрат: облік адміністративних затрат, витрат на збут, інших операційних витрат. Облік витрат іншої діяльності: облік фінансових витрат, витрат від участі в капіталі, інших витрат.

Тема 10. Облік доходів і фінансових результатів

Визнання та класифікація доходів. Організація обліку доходів: облік доходів від реалізації, інших операційних доходів, доходів від

участі в капіталі, інших фінансових доходів, інших доходів, доходів майбутніх періодів.

Облік фінансових результатів. Фінансові результати (прибутки, збитки), їх визначення. Облік фінансових результатів (рахунок № 79).

Тема 11. Облік необоротних активів

Визначення необоротних активів і класифікація їх. Поняття основних засобів, класифікація їх і оцінка. Документальне оформлення, синтетичний і аналітичний облік наявності і поповнення основних засобів.

Амортизація і знос основних засобів. Методи розрахунку річної суми амортизації.

Синтетичний і аналітичний облік ремонтів і вибуття основних засобів. Переоцінка основних засобів.

Облік інших необоротних матеріальних активів.

Поняття і склад нематеріальних активів, оцінка їх, облік надходження, амортизації і вибуття. Синтетичний і аналітичний облік нематеріальних активів.

Тема 12. Облік фінансових інвестицій

Поняття, класифікація та оцінка фінансових інвестицій. Облік поточних фінансових інвестицій. Облік довгострокових фінансових інвестицій.

Тема 13. Облік власного капіталу

Поняття власного капіталу, функції та структура власного капіталу. Облік змін зареєстрованого капіталу господарських товариств. Облік капіталу у дооцінках. Облік формування та використання коштів додаткового капіталу. Облік резервного капіталу. Облік нерозподілених прибутків (непокритих збитків). Облік вилученого капіталу. Облік неоплаченого капіталу.

Тема 14. Облік зобов'язань

Загальні поняття про зобов'язання й забезпечення, їх класифікація, оцінка та умови визнання. Облік зобов'язань перед вітчизняними та зарубіжними контрагентами. Облік котоко- та довгострокових кредитів банку. Облік зобов'язань, забезпечених вексями. Облік зобов'язань з

орендних операцій. Облік зобов'язань за облігаціями. Облік зобов'язань за податками і обов'язковими платежами. . Облік зобов'язань за розрахунками з учасниками.

Тема 15. Фінансова звітність

Фінансова звітність, основні вимоги до фінансової звітності та принципи її побудови. Склад фінансової звітності, її подання і оприлюднення. Структура і зміст Балансу (Звіту про фінансовий стан). Структура і зміст Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід). Структура і зміст Звіту про рух грошових коштів . Структура і зміст Звіту про власний капітал . Примітки до фінансової звітності . Консолідована фінансова звітність.

ТЕМАТИКА І ПЛАНИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**План практичного заняття**

1. Обговорення теоретичних питань
2. Перевірка тестів
3. Розв'язання задач

Тематика практичних занять**Тема 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЙОГО ПРЕДМЕТ І МЕТОД****Питання для обговорення**

1. Назвіть види господарського обліку і охарактеризуйте їх.
2. Наведіть порівняльну характеристику видів господарського обліку.
3. У чому полягає суть системи бухгалтерського обліку і які її особливості?
4. Хто є користувачем облікової інформації?
5. Кого вважають основоположником бухгалтерського обліку?
6. Які кількісні вимірники застосовують у бухгалтерському обліку?
7. Що має на меті бухгалтерський облік?
8. Які основні завдання бухгалтерського обліку?
9. Назвіть основні принципи фінансового обліку.
10. У чому полягає єдність усіх видів обліку?
11. Що є предметом бухгалтерського обліку?
12. Назвіть об'єкти обліку.
13. Що таке метод бухгалтерського обліку?
14. За якими двома ознаками характеризують у бухгалтерському обліку господарські засоби підприємства?
15. Як групують господарські засоби підприємства за їх складом і використанням?
16. Що належить до матеріальних активів підприємства?
17. Що таке нематеріальні активи підприємства?
18. Що належить до фінансових активів підприємства?

19. Що належить до необоротних (не обігових довгострокових) господарських засобів підприємства?
20. Що належить до оборотних активів підприємства?
21. Які господарські засоби підприємства вважають ліквідними?
22. Які господарські засоби підприємства вважають неліквідними?
23. Що належить до основних засобів підприємства?
24. Що належить до малоцінних і швидкозношуваних предметів
25. Які активи підприємства є монетарними, а які немонетарними?
26. На які активи підприємства нараховують амортизацію?
27. Як класифікують джерела формування господарських засобів підприємства?
28. Що належить до власних джерел формування господарських засобів підприємства?
29. Що належить до залучених джерел формування господарських засобів підприємства?
30. Метод бухгалтерського обліку:
  - поняття і загальна характеристика складових методу;
  - способи первинного спостереження і контролю;
  - способи поточного групування;
  - способи підсумкового узагальнення.

Тестове завдання 1

1. Господарський облік поділяється на такі види:
  - а) фінансовий, управлінський, податковий;
  - б) оперативний, статистичний, бухгалтерський;
  - в) оперативний, податковий, статистичний;
  - г) бухгалтерський, управлінський, оперативний.
2. Бухгалтерський облік виконує такі функції:
  - а) інформаційну, контрольну, спостережувальну, узагальнювальну;
  - б) контрольну, оцінювальну, узагальнювальну, вимірювальну;
  - в) інформаційну, контрольну, оцінювальну;
  - г) аналітичну, контрольну, спостережувальну, вимірювальну.
3. Для відображення господарських засобів і процесів в обліку застосовують такі вимірники:
  - а) натуральний, трудовий, грошовий;
  - б) кількісний, якісний, вартісний;
  - в) трудовий, грошовий, кількісний;

г) натуральний, якісний, вартісний.

4. За сферою діяльності бухгалтерський облік поділяється на:

- а) оперативний, статистичний, банківський;
- б) фінансовий, управлінський, податковий;
- в) управлінський, виробничо-господарський, бюджетний;
- г) виробничо-господарський, бюджетний, банківський.

5. Процес підготовки інформації, необхідної керівництву для потреб внутрішнього менеджменту поточної виробничої діяльності підприємства, називається:

- а) виробничо-господарським обліком;
- б) управлінським обліком;
- в) статистичним обліком;
- г) бухгалтерським обліком.

6. Зовнішніми користувачами фінансової звітності, які мають прямий фінансовий інтерес, є:

- а) органи податкової служби, банки, аудиторські компанії;
- б) інвестори, постачальники, органи податкової служби;
- в) постачальники, банки, аудиторські компанії;
- г) банки, постачальники, інвестори.

7. Комплексний системний облік майна, господарської діяльності підприємства через суцільне, повне й безперервне відображення господарських процесів за звітний період - це:

- а) фінансовий облік;
- б) бухгалтерський облік;
- в) оперативний облік;
- г) виробничо-господарський облік.

8. Не мають прямого фінансового інтересу такі користувачі облікової інформації:

- а) інвестори, постачальники, органи податкової служби;
- б) банки, постачальники, інвестори;
- в) учасники фондового і товарних ринків, органи державної статистики;
- г) аудиторські компанії, судові установи, громадські органи.

9. Для спостереження і контролю за окремими операціями та процесами на найважливіших ділянках господарської діяльності з метою управління ними в міру їх здійснення використовують:

- а) бухгалтерський облік;
- б) фінансовий облік;

- в) управлінський облік;
- г) оперативний облік.

10. Масові суспільно-економічні та окремі типові явища й процеси вивчає і контролює:

- а) статистичний облік;
- б) оперативний облік;
- в) податковий облік;
- г) суспільний облік.

11. Принцип, за яким методи оцінювання, що застосовуються в обліку, повинні запобігати недооцінюванню зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства, називається:

- а) нарахування і відповідності доходів і витрат;
- б) безперервності діяльності;
- в) повного висвітлення;
- г) обачності.

12. Принцип, який означає, що кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників, у зв'язку з чим особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства називається:

- а) безперервності діяльності;
- б) обачності;
- в) автономності;
- г) повного висвітлення.

13. Принцип, що означає можливість розподілу діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності, називається:

- а) періодичності;
- б) автономності;
- в) повного висвітлення;
- г) єдиного грошового вимірника.

14. Принцип, відповідно до якого пріоритетною є оцінка активів підприємства виходячи з витрат на їх виробництво і придбання, називається:

- а) єдиного грошового вимірника;
- б) історичної собівартості;
- в) обачності;
- г) автономності.

15. Постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики зумовлюється принципом:

- а) стабільності;
- б) послідовності;
- в) єдиного грошового вимірника;
- г) постійності.

16. Принцип, згідно з яким фінансова звітність має містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі, називається:

- а) обачності;
- б) послідовності;
- в) повного висвітлення;
- г) автономності.

17. Доходи слід відображати в обліку і звітності в тому періоді, коли вони були зароблені, а витрати - коли вони забезпечували одержання цих доходів відповідно до принципу:

- а) повного висвітлення;
- б) історичної собівартості;
- в) періодичності;
- г) нарахування і відповідності доходів і витрат.

Тестове завдання 2

1. Які вимірники застосовуються в бухгалтерському обліку:

- а) фактичні, матеріальні;
- б) нормативні, активні;
- в) планові, розрахункові;
- г) натуральні, грошові.

2. До оборотних активів відносять:

- а) основні засоби;
- б) грошові кошти;
- в) фонди;
- г) кредитори.

3. До зобов'язань підприємства відносять:

- а) нерозподілений прибуток;
- б) дебіторську заборгованість;
- в) кредити банку;

г) знос основних засобів.

4. Основні засоби – це:

а) оборотні активи підприємства;

б) засоби, термін експлуатації яких більше 12 місяців або операційного циклу;

в) засоби, термін експлуатації яких менше 12 місяців або операційного циклу;

г) засоби, термін експлуатації яких перевищує 12 місяців з дати балансу.

5. Яка із наведених статей не є активом:

а) будівлі;

б) кредитори;

в) залишок готівки в касі;

г) дебітори.

6. До виробничих запасів підприємства відносять:

а) основні засоби;

б) паливо;

в) товари;

г) капітальні вкладення.

7. Основні засоби відносяться до:

а) необоротних активів;

б) зобов'язань;

в) оборотних активів;

г) капітал.

8. До зобов'язань підприємства відносять:

а) кредитори;

б) статутний капітал;

в) дебітори;

г) фінансові інвестиції.

9. Який із названих об'єктів не належить до власного капіталу:

а) резервний капітал;

б) статутний капітал;

в) кредиторська заборгованість, забезпечена власним векселем;

г) нерозподілений прибуток.

10. До оборотних активів відносять:

а) розрахунки з оплати праці;

б) нематеріальні активи;

в) резервний капітал;

г) поточні фінансові інвестиції.

11. Розрахунки по авансах одержаних – це:

- а) розрахунки з кредиторами;
- б) необоротні активи;
- в) нематеріальні активи;
- г) розрахунки з дебіторами.

12. Незавершене виробництво – це:

- а) предмети праці, що знаходяться на загальнозаводських складах;
- б) сировина і матеріали;
- в) оборотні активи сфери обігу;
- г) предмети праці, які знаходяться в обробці на робочих місцях.

13. Поточна дебіторська заборгованість відноситься до:

- а) зобов'язань;
- б) необоротних активів;
- в) оборотних активів;
- г) власного капіталу.

14. Яке із тверджень є неправильним:

- а) активи – це ресурси, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому;
- б) активи – це ресурси, що контролюються;
- в) активи – це ресурси підприємства, які є результатом минулих подій;
- г) активи – це ресурси, прийняті підприємством на відповідальне зберігання в результаті минулих подій.

15. Принцип обачності передбачає застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігти:

- а) завищенню оцінки зобов'язань та витрат і заниженню оцінки активів та доходів підприємства;
- б) заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів та доходів підприємства;
- в) завищенню оцінки зобов'язань та доходів і заниженню оцінки активів та витрат підприємства.

16. Операційний цикл – це:

- а) проміжок часу між придбанням запасів та реалізацією виробленої із них продукції або товарів і послуг;
- б) проміжок часу між відвантаженням та оплатою реалізованої продукції або товарів і послуг;
- в) проміжок часу між придбанням запасів та отриманням коштів від реалізації виробленої із них продукції або товарів і послуг;

г) проміжок часу між завершенням виробництва (придбанням) та реалізацією продукції (товарів, послуг).

17. Вкажіть, за яким принципом первинна вартість товарів включає суму, сплачену постачальникам, вартість транспортних витрат по завезенню товарів, інших витрат, пов'язаних з придбанням товарів:

- а) історичної собівартості;
- б) повноти;
- в) превалювання сутності над формою;
- г) автономності.

18. Вкажіть, за яким принципом заборгованість товариства з обмеженою відповідальністю не може бути погашена за рахунок власних коштів засновників:

- а) нарахування та відповідності доходів і витрат;
- б) автономності;
- в) превалювання сутності над формою;
- г) історичної собівартості.

19. У валюту балансу основні засоби включаються за:

- а) залишковою вартістю;
- б) первісною вартістю;
- в) справедливою вартістю;
- г) вартістю в залежності від часу придбання.

20. Якою є величина власного капіталу фірми, якщо вартість: будівель – 20000 грн., каса – 3000 грн., розрахунки з кредиторами – 7000 грн.:

- а) 29000 грн.;
- б) 13000 грн.;
- в) 16000 грн.;
- г) 11000 грн.

Тестове завдання 3

1. Проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отримання коштів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг називається:

- а) операційним циклом;
- б) господарським циклом;
- в) звітним періодом;
- г) податковим періодом.

2. Методу хронологічного і систематичного спостереження відповідають такі прийоми:

- а) бухгалтерський баланс та звітність;
- б) документування та інвентаризація;
- в) оцінювання і калькулювання;
- г) бухгалтерські рахунки і подвійний запис.

3. Методу вимірювання господарських засобів і процесів відповідають такі прийоми:

- а) бухгалтерський баланс та звітність;
- б) документування та інвентаризація;
- в) оцінювання і калькулювання;
- г) бухгалтерські рахунки і подвійний запис.

4. Методу реєстрації та класифікації даних з метою їх систематизації відповідають такі прийоми:

- а) бухгалтерський баланс та звітність;
- б) документування та інвентаризація;
- в) оцінювання і калькулювання;
- г) бухгалтерські рахунки і подвійний запис.

5. Методу узагальнення облікової інформації відповідають такі прийоми:

- а) бухгалтерський баланс та звітність;
- б) документування та інвентаризація;
- в) оцінювання і калькулювання;
- г) бухгалтерські рахунки і подвійний запис.

6. Метод підтвердження достовірності даних бухгалтерського обліку називається:

- а) документуванням;
- б) калькулюванням;
- в) інвентаризацією;
- г) звітністю.

7. Спосіб грошового вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку називається:

- а) калькулюванням;
- б) оцінюванням;
- в) інвентаризацією;
- г) звітністю.

8. Спосіб поточного групування економічно однорідних об'єктів обліку називається:

- а) подвійним записом;
- б) бухгалтерським балансом;
- в) інвентаризацією;
- г) бухгалтерським рахунком.

9. Суть подвійного запису полягає в подвійному відображенні господарської операції:

- а) у натуральних та вартісних вимірниках;
- б) у балансі та фінансовій звітності;
- в) у двох різних документах з метою їхнього взаємного контролю;
- г) за дебетом одного і кредитом іншого рахунка однією й тією самою сумою.

Навчальні завдання

Завдання 1.1

Групування засобів підприємства за їх складом, розміщенням та використанням.

Завдання: Згрупувати засоби підприємства по таких групах: основні засоби, матеріали, виробництво, готова продукція, грошові кошти в касі, грошові кошти на рахунках в банку, засоби в розрахунках.

Таблиця 1.1 - Склад господарських засобів швейної фабрики „Володарка” на 01.01.20__ р.

№	Найменування	Сума, грн.	№ рах.
1	Тканина костюмна на складі	53000,00	
2	Швейні машини в пошивочному цеху	40000,00	
3	Готівка у касі	500,00	
4	Сатин підкладочний на складі	9000,00	

Продовження таблиці 1.1

5	Заборгованість експедитора Козаченка І.П. по авансу, виданому на господарські потреби	40,00	
6	Тканина, розкроєна для пошиву костюмів у закрійному цеху	8500,00	
7	Нитки швейні на складі	2000,00	
8	Брюки шерстяні на складі	21700,00	
9	Будівля фабричного корпусу	210000,00	
10	Заборгованість універмагу за продані швейні вироби	18400,00	
11	Піджаки вовняні на складі	8800,00	
12	Драп для пошиву пальт на складі	48000,00	
13	Сатин, розкроєний для пошиву костюмів у закрійному цеху	1000,00	
14	Прасувальні преси в оздоблювальному цеху	7000,00	
15	Залишок коштів на поточному рахунку в банку	53500,00	
16	Заборгованість інженера Власенка В.П. по авансу, виданому на службове відрядження	120,00	
17	Костюми чоловічі на складі	7500,00	
18	Гудзики костюмні на складі	400,00	
19	Мотовізки в підготівельному цеху	3000,00	
20	Брюки, зшиті у пошивочному цеху	2500,00	
	Разом	494960,00	

Завдання 1.2

Групування засобів підприємства за джерелами їх утворення і цільовим призначенням.

Завдання: Згрупувати джерела утворення засобів підприємства по групах: статутний фонд, прибуток, кредити банку, розрахунки з постачальниками, розрахунки з оплати праці, цільові фонди.

Таблиця 1.2 - Сумовані дані про окремі види джерел утворення засобів (грн.) швейної фабрики „Володарка” на 01.01.20__ р.

№	Найменування	Сума, грн.	№ рах.
1	Статутний капітал	380500,00	
2	Заборгованість підприємству „Фортуна” за матеріали	11000,00	
3	Заборгованість робітникам цехів по заробітній платі	15000,00	
4	Заборгованість банку „Аваль” за кредит на тимчасові потреби	7500,00	
5	Заборгованість суконній фабриці „Світанок” за матеріали	7000,00	
6	Заборгованість по заробітній платі управлінському апарату	4000,00	
7	Заборгованість Енергозбуту за електроенергію	6000,00	
8	Заборгованість підприємству „Веста” за матеріали	8400,00	
9	Заборгованість службовцям по заробітній платі	2000,00	
10	Цільове фінансування на будівництво складу	51400,00	
11	Прибуток від реалізації пальт	2160,00	
	Разом	494960,00	

Завдання 1.3

Групування коштів за їх складом, розміщенню та використанню.

Завдання: Згрупувати у навчальній таблиці господарські засоби підприємства за класифікаційними групами: основні засоби, матеріали, виробництво, готова продукція, кошти у розрахунках, грошові кошти.

Таблиця 1.3 - Склад господарських засобів швацької фабрики на 31 грудня 20__ р. по варіантах 1 і 2.

№	Господарські засоби (грн.)	1-й варіант	2-й варіант	№ рах.
1	Швацькі машини у швацькому цеху	5300,00	15810,00	
2	Тканина костюмна на складі	4000,00	44090,00	
3	Готівкові гроші у касі	50,00	160,00	
4	Сатин підкладний на складі	900,00	2600,00	
5	Заборгованість експедитора по авансу, виданому на господарські потреби	40,00	25,00	
6	Тканина, розкроєна для пошиття костюмів у цеху	850,00	3720,00	
7	Нитки швацькі на складі	200,00	300,00	
8	Штани на складі	300,00	400,00	
9	Нитки швацькі на складі	2170,00	5470,00	
10	Заборгованість магазину за продані швацькі вироби	1840,00	6245,00	
11	Піджаки на складі	880,00	2880,00	
12	Драп для пошиття пальто на складі	4800,00	15810,00	
13	Сатин розкроєний для пошиття костюмів у швацькому цеху	1000,00	2900,00	
14	Прасувальні преси в цеху	700,00	3520,00	

Продовження таблиці 1.3

15	Залишок на поточному рахунку в банку	5350,00	26530,00	
16	Заборгованість інженера по авансу, виданому на відрядження	120,00	40,00	
17	Костюми чоловічі на складі	750,00	1760,00	
18	Гудзики чоловічі на складі	400,00	630,00	
19	Мототелеги у підготовчому цеху	21100,00	840,00	
20	Штани зшиті у швацькому цеху	250,00	3190,00	
	Разом	51000,00	136920,00	

Завдання 1.4

Групування засобів підприємства за джерелами їх утворення та цільовим призначенням.

Завдання: Згрупувати у навчальній таблиці джерела створення господарських засобів швацької фабрики за кваліфікаційними групами, підрахувати підсумок по кожній з них та по таблиці в цілому.

Таблиця 1.4 - Сумовані дані про окремі види джерел створення господарських засобів (грн.) швацької фабрики на 31 грудня 20__ р. по варіантах 1 і 2.

№	Джерела утворення коштів	1-й варіант	2-й варіант	№ рах.
1	Статутний капітал	38050,00	82500,00	
2	Заборгованість постачальнику за матеріали	1100,00	1850,00	
3	Резервний капітал	200,00	4690,00	
4	Заборгованість робітникам основних цехів по зарплаті	1500,00	4950,00	

Продовження таблиці 1.4

5	Прибуток від реалізації костюмів	2160,00	11530,00	
6	Заборгованість банку за позику	750,00	4000,00	
7	Заборгованість суконній фабриці за матеріали	700,00	2190,00	
8	Заборгованість по заробітній платі спеціалістам	500,00	1250,00	
9	Прибуток від реалізації пальто	2400,00	8300,00	
10	Резервний капітал	800,00	9200,00	
11	Заборгованість Енергозбуту за електроенергію	600,00	800,00	
12	Заборгованість спеціалістам по заробітній платі	300,00	670,00	
13	Заборгованість постачальникам за матеріали	1740,00	3710,00	
14	Заборгованість банку за позику на тимчасові потреби	200,00	1280,00	
	Разом	51000,00	136920,00	

Завдання 1.5

Згрупувати наведені в таблиці 1.5 засоби консервного заводу за їх складом, розміщенням та використанням станом на 31 грудня 20_р.

Таблиця 1.5 - Господарські засоби консервного заводу станом на 31 грудня 20_р.

№	Господарські засоби	Сума, грн.
1	Робочі та силові машини	942100
2	Готівка в касі	400

Продовження таблиці 1.5

3	Залишок коштів на рахунку в банку	37656
4	Консервовані огірки в банках	32640
5	Заборгованість експедитора по підзвітних сумах	25
6	Консервований зелений горошок в банках	24420
7	Огірки для консервування в консервному цеху	5600
8	Зелений горошок	13940
9	Заборгованість головного бухгалтера по підзвітних сумах	29
10	Огірки свіжі	6570
11	Будівля складу № 1	110000
12	Консервовані помідори в банках	28070
13	Помідори свіжі	6570
14	Зелений горошок в консервному цеху	6000
15	Поварена сіль	530
16	Будівля адміністративного корпусу	125600
17	Заборгованість покупців за продукцію	20000
18	Помідори для консервування в консервному цеху	6100
19	Будівля складу № 2	452000
	Разом	1994900

Завдання 1. 6

Згрупувати наведені в таблиці 1.6 засоби підприємства за джерелами їх утворення і цільовим призначенням станом на 31 грудня 20_ р. Визначити розмір власного капіталу та суму зобов'язань підприємства.

Таблиця 1.6 - Джерела господарських засобів станом на 31 грудня 20_ р.

№	Господарські засоби	Сума, грн.
1	Статутний капітал	900000
2	Заборгованість підприємству «Світанок» за сировину	14620
3	Заборгованість робітникам виробничих цехів за заробітною платою	160160
4	Заборгованість банку «Хрещатик» за кредит на тимчасові потреби	525000

Продовження таблиці 1.6

5	Заборгованість ТОВ «Райдуга» за сировину	97070
6	Заборгованість адміністрації за заробітною платою	61870
7	Заборгованість Енергозбуту за електроенергію	8200
8	Заборгованість КСП «Колос» за матеріали	22280
9	Заборгованість працівникам збуту за заробітною платою	95000
10	Резервний капітал	91800
11	Прибуток звітного року	18900
	Разом	1994900

Завдання 1.7

Знайти відповідне значення для кожного із наведених термінів в таблиці 1.7.

Таблиця 1.7 - Визначення термінів

№	Термін	Визначення
1	Господарський облік	Система вивчення і контролю масових соціально-економічних явищ і процесів суспільного життя
2	Оперативний облік	Процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання і передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень
3	Статистичний облік	Система обробки і підготовки інформації для планування, контролю і прийняття рішень на різних рівнях управління підприємством
4	Фінансовий (бухгалтерський) облік	Процес спостереження, збирання, оцінки, класифікації, обробки і передачі інформації про фактичний стан діяльності економічного суб'єкта

Продовження таблиці 1.7

5	Внутрішньогосподарський (управлінський) облік	Система поточного спостереження і контролю за окремими господарськими операціями в ході їх безпосереднього здійснення
6	Мета бухгалтерського обліку	Застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань. Витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства
7	Активи	Заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілює у собі економічні вигоди
8	Власний капітал	Ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, зумовить економічні вигоди в майбутньому
9	Зобов'язання	Частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.
10	Господарська операція	Фундаментальна облікова модель
11	$A = BK + Z$	Подія, яка викликає зміни у структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства
12	Автономність	Постійне (з року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики
13	Обачність	Оцінка активів і зобов'язань підприємства здійснюється, виходячи з припущення, що його діяльність триватиме далі

Продовження таблиці 1.7

14	Послідовність	Кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від його власників, у зв'язку з чим особисте майно і зобов'язання власників не повинно відображатися у фінансовій звітності підприємства
15	Безперервність	Метою є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої і неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності і про рух грошових коштів підприємства

Тема 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС

Питання для обговорення

1. Що відображають у бухгалтерському балансі?
2. Як побудований бухгалтерський баланс?
3. Що відображають в активі бухгалтерського балансу?
4. Що відображають у пасиві бухгалтерського балансу?
5. Що означає стаття бухгалтерського балансу?
6. Що належить до активів підприємства?
7. Що входить у зобов'язання (пасиви) підприємства?
8. Для чого призначені забезпечення подальших витрат і платежів?
9. Що характеризують витрати і доходи майбутніх періодів?
10. Як визначають суму власного капіталу підприємства?
11. Як визначають показник валюти бухгалтерського балансу?
12. Якою є основна властивість бухгалтерського балансу?
13. Як записують формулу фундаментальної облікової моделі?
14. Як змінюється значення статей бухгалтерського балансу внаслідок здійснення господарських операцій?

Тестове завдання

1. Бухгалтерський баланс характеризує:
  - а) фінансовий стан підприємства на певну дату;
  - б) результати господарської діяльності підприємства за період;
  - в) зміни фінансового стану підприємства за звітний період;
  - г) вартісну оцінку засобів підприємства на певну дату.
2. Розмір власного капіталу відображають:
  - а) у першому розділі активу балансу;
  - б) у першому розділі пасиву балансу;
  - в) у другому розділі пасиву балансу;
  - г) у першій статті пасиву балансу.
3. В активі балансу згруповано:
  - а) ресурси;
  - б) джерела формування ресурсів;
  - в) господарські процеси;
  - г) господарські операції.
4. У пасиві балансу згруповані:
  - а) ресурси;

- б) джерела формування ресурсів;
  - в) результати господарської діяльності;
  - г) витрати підприємства.
5. В активі балансу відображаються:
- а) заборгованість покупців за продукцію;
  - б) заборгованість постачальникам за товари та послуги;
  - в) статутний капітал;
  - г) доходи майбутніх періодів.
6. Операції першого типу балансових змін пов'язані з:
- а) перегрупуванням ресурсів;
  - б) перегрупуванням джерел формування ресурсів;
  - в) збільшенням ресурсів;
  - г) вибуттям ресурсів.
7. Операції другого типу балансових змін пов'язані з:
- а) перегрупуванням ресурсів;
  - б) перегрупуванням джерел формування ресурсів;
  - в) збільшенням ресурсів;
  - г) вибуттям ресурсів.
8. Операції третього типу балансових змін пов'язані з:
- а) перегрупуванням ресурсів;
  - б) перегрупуванням джерел формування ресурсів;
  - в) збільшенням ресурсів та джерел формування ресурсів;
  - в) вибуття ресурсів та зменшенням джерел формування ресурсів.
9. Операції четвертого типу балансових змін пов'язані з:
- а) перегрупуванням ресурсів;
  - б) перегрупуванням джерел формування ресурсів;
  - в) збільшенням ресурсів та джерел формування ресурсів;
  - в) вибуття ресурсів та зменшенням джерел формування ресурсів.
10. Яке із тверджень є неправильним:
- а) зобов'язання + активи = капітал;
  - б) активи – капітал = зобов'язання;
  - в) активи – зобов'язання = капітал;
  - г) зобов'язання + капітал = активи.

Навчальні завдання

Завдання 2. 1

На підставі даних задач 1, 2 з теми «Предмет і метод бухгалтерського обліку» скласти бухгалтерський баланс (Форма №1).

Завдання 2.2

Скласти баланс на підставі даних таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Господарські засоби і джерела їх утворення

№	Дані для заповнення балансу	№ рах.	Сума грн.
1	Основні засоби		40000
2	Статутний капітал		38000
3	Запасні частини		3200
4	Короткострокові кредити банків		12500
5	Довгострокові фінансові інвестиції		7300
6	Товари		11200
7.	Матеріали		8000
8	Довгострокові векселі видані		5000
9	Поточні фінансові інвестиції		7200
10	Готівка в національній валюті		20000
11	Витрати майбутніх періодів		10000
12	Короткострокові векселі видані		11800
13	Розрахунки за заробітну плату		30000
14	Поточні рахунки в національній валюті		30000
15	Довгострокові векселі одержані		2000
16	Резервний капітал		18800
17	Нерозподілений прибуток		17800
18	Страхові резерви		5000
	ВСЬОГО		277800

Завдання 2.3

На основі вихідних даних скласти баланс (Форма 1 Баланс) машинобудівного заводу.

Таблиця 2.2 - Господарські засоби та джерела утворення

Господарські засоби і джерела їх утворення	варіант (грн.)	
	1	2
1. Основні засоби:		
- залишкова вартість	59150	81750
- знос	37000	46850
- первісна вартість	96150	128600
2. Виробничі запаси	32700	33450
3. Незавершене виробництво	1700	900
4. Готова продукція	19800	24400
5. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	22000	27000
6. Дебіторська заборгованість за видами авансами	8600	3000
7. Поточні фінансові інвестиції	–	5000
8. Грошові кошти та їх еквіваленти в національній валюті	15400	26950
9. Інші оборотні активи	250	250
10. Витрати майбутніх періодів	400	600
11. Статутний капітал	92750	98900
12. Додатковий вкладений капітал	250	750
13. Резервний капітал	4250	4100
14. Нерозподілений прибуток	–	13450
15. Пайовий капітал	–	6450
16. Довгострокові кредити банків	19000	22000

Продовження таблиці 2.2

17. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	22750	38300
- по векселях виданих	12000	10250
- з бюджетом	2000	3400
- по страхуванню	900	1000
- по оплаті праці	2100	2200
18. Інші поточні зобов'язання	4000	2500

Завдання 2.4

Записати бухгалтерські проводки, визначити, як ці господарські операції впливають на баланс:

1. Отримана з розрахункового рахунку заробітна плата.
2. Нарахована заробітна плата цеховим робітникам.
3. Утримано із заробітної плати податок з доходів фізичних осіб.
4. Списані запасні частини на основне виробництво.
5. Отримано на розрахунковий рахунок короткостроковий кредит банку.
6. Перераховано з розрахункового рахунку податок з доходів фізичних осіб.
7. Списано паливо на витрати основного виробництва.
8. Отримана з каси заробітна плата.

Тема 3. РАХУНКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ПОДВІЙНИЙ ЗАПИС

Питання для обговорення

1. Дайте визначення рахунків бухгалтерського обліку.
2. Які рахунки називають активними, а які — пасивними? Яка їх будова?
3. У чому полягає суть подвійного запису операцій на рахунках? Яке його значення? Що розуміють під бухгалтерською проводкою (записом)?
4. Які бухгалтерські записи називають простими, а які — складними?
5. Що розуміють під кореспонденцією рахунків?
6. Який порядок визначення залишків на кінець звітного періоду на активних рахунках? Пасивних?
7. Яке призначення синтетичних рахунків? Аналітичних? Поясніть взаємозв'язок між ними.
8. Призначення субрахунків.
9. У чому полягає взаємозв'язок між балансом і рахунками?
10. Призначення і будова оборотної відомості по синтетичних рахунках.
11. Чим зумовлена рівність трьох пар підсумків в оборотній відомості по синтетичних рахунках?
12. Які помилки в бухгалтерських записах можуть бути виявлені за допомогою оборотної відомості по синтетичних рахунках? Виявлення яких помилок вона не забезпечує?
13. Шахова оборотна відомість, її будова, переваги і недоліки.
14. Призначення і будова оборотних відомостей по аналітичних рахунках.

Тестове завдання

1. Рахунок – це спосіб:
- а) групування активів, зобов'язань та власного капіталу;
  - б) поточного обліку та контролю за ресурсами, джерелами їх формування та господарськими процесами;
  - в) поточного обліку за ресурсами;
  - г) групування і поточного обліку ресурсів.

2. Вперше необхідність подвійного запису на рахунках була обґрунтована:

- а) гюґлі;
- б) Шером;
- в) Котрул'ї;
- г) Л. Пачолі.

3. Подвійний запис забезпечує взаємозв'язок між:

- а) субрахунками і аналітичними рахунками;
- б) синтетичними рахунками і балансом;
- в) рахунками;
- г) аналітичними рахунками і балансом.

4. Простий запис застосовується в бухгалтерському обліку:

- а) на сільськогосподарських підприємствах;
- б) у промисловості;
- в) на біржах;
- г) у позабалансовому обліку.

5. Сальдо кінцеве по активному рахунку дорівнює нулю, якщо:

- а) протягом місяця за рахунком не було руху ресурсів;
- б) оборот за дебетом дорівнює обороту за кредитом;
- в) сальдо початкове плюс оборот за дебетом дорівнює обороту за кредитом;
- г) сальдо початкове плюс оборот за дебетом менше обороту за кредитом.

6. Сальдо кінцеве по пасивному рахунку дорівнює нулю, якщо:

- а) протягом місяця за рахунком не було руху ресурсів;
- б) оборот за дебетом дорівнює обороту за кредитом;
- в) сальдо початкове плюс оборот за кредитом дорівнює обороту за кредитом;
- г) сальдо початкове плюс оборот за кредитом менше обороту за кредитом.

7. Субрахунок – це:

- а) спосіб групування даних аналітичних рахунків;
- б) рахунок аналітичного обліку;
- в) за балансовий рахунок;
- г) спосіб записів господарських операцій.

8. Оборотна відомість по рахунках синтетичного обліку призначена для перевірки:

- а) правильності кореспонденції рахунків;

б) повноти аналітичного обліку;

в) повноти синтетичного обліку;

г) правильності підрахунків підсумків по рахунках.

9. Підсумки оборотного балансу повинні співпадати:

а) ні, адже це балансовий звіт;

б) ні, іноді з ряду обставин вони не співпадають;

в) так, завжди;

г) так, за винятком випадку, коли він складається наприкінці року.

10. Простою проводкою називають бухгалтерський запис, в якому одночасно кореспондують:

а) один рахунок за дебетом і один за кредитом;

б) два рахунки за дебетом і два за кредитом;

в) один рахунок за дебетом і два за кредитом;

г) один рахунок за кредитом і два за дебетом.

11. Складною проводкою називають бухгалтерський запис, в якому одночасно кореспондують:

а) один рахунок за дебетом і один – за кредитом;

б) два рахунки за дебетом і два за кредитом;

в) один рахунок за дебетом і два – кредитом;

г) запис на позабалансових рахунках.

12. Кореспонденція рахунків – це зв'язок між:

а) дебетом одного і кредитом іншого рахунку;

б) синтетичними та аналітичними рахунками;

в) аналітичними рахунками і субрахунками;

г) рахунками і балансом.

13. Позабалансові рахунки призначені для:

а) обліку цінностей, які не належать підприємству;

б) обліку орендованого майна;

в) відображення подій та операцій, які в даний момент не впливають на баланс підприємства, а також для обліку цінностей, прийнятих на відповідальне зберігання, переробку, комісію, в оренду;

г) обліку особливо цінного майна.

14. План рахунків бухгалтерського обліку – це:

а) класифікатор загальної номенклатури синтетичних показників бухгалтерського обліку;

б) перелік аналітичних рахунків, які використовуються в обліку;

в) сукупність синтетичних, аналітичних рахунків та субрахунків;

г) сукупність синтетичних та аналітичних рахунків.

15. По кожному відкритому рахунку показують початковий розмір господарських засобів чи їх джерел станом на початок звітнього періоду. Цей залишок називають:

- а) дебетовий оборот;
- б) початкове сальдо;
- в) кредитовий оборот;
- г) кінцеве сальдо.

16. Пасивні рахунки характеризують:

- а) господарські засоби підприємства за їх складом і розміщенням;
- б) джерела утворення господарських засобів;
- в) не має вірної відповіді.

17. Початкове і кінцеве сальдо на активних рахунках записують:

- а) у К-ті;
- б) у Д-ті і К-ті;
- в) у Д-ті.

18. Метод подвійного запису в бухгалтерії використовують для:

- а) контролю за використанням господарських засобів і їх джерел та повнотою і правильністю відображення господарських процесів на рахунках бухгалтерського обліку;
- б) контролю за використанням господарських засобів;
- в) контролю за джерелами формування господарських засобів підприємства.

19. Бухгалтерські рахунки — це:

- а) спосіб первинного відображення об'єктів бухгалтерського обліку у первинних бухгалтерських документах;
- б) спосіб грошового вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку;
- в) спосіб групування за певною системою фінансово-економічної інформації для її поточного відображення у бухгалтерському обліку і здійснення контролю за господарськими процесами, станом та рухом господарських засобів і джерел їх формування.

20. Активні рахунки відображають:

- а) джерела утворення господарських засобів;
- б) господарські засоби підприємства за їх складом і розміщенням;
- в) всі відповіді вірні.

21. Початкове і кінцеве сальдо на пасивних рахунках записують:

- а) у Д-ті;
- б) у К-ті;
- в) у Д-ті і К-ті.

22. Подвійний запис - це спосіб:

- а) відображення господарських операцій на двох або декількох взаємопов'язаних рахунках у рівновеликій сумі в дебеті і кредиті рахунків;
- б) групування за певною системою фінансово-економічної інформації для її поточного відображення у бухгалтерському обліку;
- в) грошового вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку.

Навчальні завдання

Завдання 3. 1

1 варіант

1. Визначити кінцеве сальдо рахунка „Готівка в національній валюті”, якщо С-до поч. = 2800,00. Оборот Д = 800,00. Оборот К = 1200,00.
2. Визначити кінцеве сальдо рахунка „Резервний капітал”, якщо С-до поч. = 20000,00. Оборот Д = 5000,00. оборот К = 7000,00.
3. Написати кореспонденції рахунків:
  - а) Оприбутковано напівфабрикати підзвітною особою.
  - б) Отримано у касу гроші із розрахункового рахунка.
  - в) Видано із каси готівку на відрядження.
  - г) Одержано на поточний рахунок довгострокову позику банку.

2 варіант

1. Визначте кінцеве сальдо рахунка „Сировина і матеріали”, якщо С-до поч.= 2000,00. Оборот Д - 3200,00. Оборот К = 4000,00.
2. Визначте кінцеве сальдо рахунка „Короткострокові кредити банків у націон. валюті”, якщо С-до поч. = 7000,00. Оборот Д = 6000,00. Оборот К = 1000,00.
3. Написати кореспонденції рахунків:
  - а) Відпущено матеріали на виробництво.
  - б) Перераховано з поточного рахунку заборгованість постачальникам.
  - в) Видана заробітна плата з каси підприємства.
  - г) Здано готівку із каси на поточний рахунок у банку.

Завдання 3.2**1 варіант**

З наведених бухгалтерських записів вибрати правильний

1. На поточний рахунок надійшли грошові кошти від покупців у сумі 15 000,00:

а) Д-т 301 К-т 311

б) Д-т 302 Д-т 372

в) Д-т 311 К-т 361

2. Частину прибутку в сумі 20000,00 залишено в розпорядженні підприємства та приєднано до резервного капіталу:

а) Д-т 441 К-т 43

б) Д-т 311 К-т 501

в) Д-т 441 К-т 40

3. Від постачальників надійшло паливо на суму 10 000,00:

а) Д-т 201 К-т 361

б) Д-т 203 К-т 631

в) Д-т 631 К-т 203

4. З поточного рахунку частково погашено заборгованість банку за довгостроковою позикою в національній валюті в сумі 30000,00:

а) Д-т 301 К-т 601

б) Д-т 501 К-т 311

в) Д-т 311 К-т 501

5. З поточного рахунку до каси надійшли грошові кошти в сумі 5 000,00:

а) Д-т 301 К-т 311

б) Д-т 311 К-т 302

в) Д-т 301 К-т 372

6. Від постачальників надійшли матеріали на суму 12 000,00:

а) Д-т 201 К-т 372

б) Д-т 631 К-т 20

в) Д-т 201 К-т 631

7. Відпущено зі складу матеріали для виробництва продукції в сумі 90 000,00:

а) Д-т 23 К-т 201

б) Д-т 23 К-т 104

в) Д-т 201 К-т 23

8. Нараховано заробітну плату робітникам за виробництво продукції в сумі 30 000,00:

- а) Д-т 661 К-т 23
- б) Д-т 23 К-т 651
- в) Д-т 23 К-т 661

9. Перераховано в бюджет податки у сумі 1 200,00:

- а) Д-т 641 К-т 311
- б) Д-т 301 К-т 641
- в) Д-т 311 К-т 641

10. Видано Іванченко І.І. під звіт на господарські потреби 200,00:

- а) Д-т 372 К-т 301
- б) Д-т 311 К-т 372
- в) Д-т 301 К-т 311

2 варіант

3 наведених бухгалтерських записів вибрати правильний

1. Видано Петренко П.В. перевитрату по авансовому звіту № 1 - 20,00:

- а) Д-т 361 К-т 311
- б) Д-т 372 К-т 301
- в) Д-т 311 К-т 372

2. Зараховано короткостроковий кредит банку в національній валюті у сумі 20 000,00:

- а) Д-т 311 К-т 601
- б) Д-т 601 К-т 701
- в) Д-т 601 К-т 301

3. Нарахована заробітна плата працівникам адміністрацій у сумі 15 000,00:

- а) Д-т 661 К-т 91
- б) Д-т 92 К-т 661
- в) Д-т 92 К-т 65

4. Надійшли на склад від бази „Постачальник” запасні частини у сумі 26500,00:

- а) Д-т 207 К-т 631
- б) Д-т 203 К-т 631
- в) Д-т 631 К-т 20

5. Видана заробітна плата працівникам адміністрацій у сумі 15000,00:

- а) Д-т 372 К-т 301
- б) Д-т 661 К-т 301
- в) Д-т 301 К-т 311

6. Оплачено придбані виробничі запаси в сумі 1 200,00:

- а) Д-т 631 К-т 3 11
  - б) Д-т 3 11 К-т 601
  - в) Д-т 20 К-т 63
7. Оприбутковано запаси від підзвітної особи в сумі 200,00:
- а) Д-т 20 К-т 372
  - б) Д-т 372 К-т 20
  - в) Д-т 20 К-т 311
8. Перераховано з поточного рахунку суму ЄСВ - 30000,00:
- а) Д-т 311 К-т 601
  - б) Д-т 653 К-т 311
  - в) Д-т 651 К-т 311
9. Списано матеріали на виробництво продукції у сумі 2 000,00:
- а) Д-т 23 К-т 201
  - б) Д-т 201 К-т 23
  - в) Д-т 20 К-т 372
10. За рахунок нерозподіленого прибутку поповнено статутний капітал у сумі 40 000,00:
- а) Д-т 43 К-т 441
  - б) Д-т 40 К-т 441
  - в) Д-т 441 К-т 40

Завдання 3.3

За даними кореспонденцій рахунків подати короткий зміст господарських операцій

- 1. Д-т 301 К-т 311
- 2. Д-т 372 К-т 301
- 3. Д-т 441 К-т 43
- 4. Д-т 631 К-т 311
- 5. Д-т 372 К-т 311
- 6. Д-т 10 К-т 424
- 7. Д-т 661 К-т 301
- 8. Д-т 601 К-т 311
- 9. Д-т 301 К-т 372
- 10. Д-т 501 К-т 311

Завдання 3.4

Відобразити в обліку за даними операціями записи по синтетичним і аналітичним рахункам, скласти оборотну відомість аналітичних рахунків до субрахунку 201 „Сировина і матеріали”. Залишок по субрахунку „Сировина і матеріали” складав: 12900,00 у т.ч.:

матер. А (т) – $3 * 900,00 = 2700,00$

матер. Б (кг) – $8 * 475,00 = 3800,00$

матер. В (шт) – $400 * 16,00 = 6400,00$

Господарські операції:

1) надійшли від постачальників матеріали: А – 8т., Б – 9 кг., В – 100 шт.

2) відпущено у виробництво матеріалів: А – 7т., Б – 8кг., В – 200шт.

Завдання 3.5

На основі інвентарних даних про залишки господарських засобів та джерел їх утворення скласти баланс фірми «Еко» на 31 березня 20_ року наступної форми (форма балансу Ф № 1).

Таблиця 3.1 - Інвентарні дані про залишки господарських засобів та джерела їх утворення фірми «Еко» на 31 березня 20__ року:

Інвентарні дані	Сума, грн.
1. Основні засоби	87220,00
2. Виробничі запаси	5450,00
3. Грошові кошти та їх еквіваленти в національній валюті на поточному рахунку	4100,00
4. Поточні зобов'язання з оплати праці	1400,00
5. Статутний капітал	91450,00
6. Нерозподілений прибуток	1700,00
7. Резервний капітал	2220,00

Таблиця 3.2 - Господарські операції за квітень 20_ року

Господарські дані	Сума, грн.
1. З поточного рахунку грошові кошти надійшли в касу	1500,00

Продовження таблиці 3.2

2. З каси видана заробітна плата	1400,00
3. Видано з каси в підзвіт Іванову І.І. на госп. потреби	80,00
4. Прийняті в касу залишки підзвітних сум	10,00
5. Залишки грошових коштів з каси зараховані на поточний рахунок	30,00
6. Надійшли на склад матеріали від постачальників	3000,00
7. Зарахована короткострокова позика банку на поточний рахунок	2000,00
8. Відпущені зі складу на виробництво матеріали	1600,00
10. Перераховано з розрахункового рахунку в погашення кредиторської заборгованості постачальникам	2800,00
10. Частина нерозподіленого прибутку спрямована до резервного капіталу	1100,00
11. Перераховано з розрахункового рахунку в погашення заборгованості за позику банку	900,00

На основі господарських операцій скласти журнал господарських операцій за квітень ___ року. Відкрити рахунки синтетичного обліку. Записати господарські операції по рахункам синтетичного обліку в схеми рахунків. Підрахувати обороти всіх синтетичних рахунків в схемах рахунків. Вивести залишки (сальдо) по синтетичним рахункам на квітня ___ року. Скласти оборотну відомість по синтетичним рахункам за квітень ___ року. Скласти баланс фірми «Еко» на 30 квітня ___ року. Зробити взаємоперевірку даних синтетичного обліку.

Завдання 3.6

На 31 січня 20_ р. баланс машинобудівного заводу характеризується такими даними (табл. 3.3).

За лютий 200_ р. на машинобудівному заводі було здійснено такі операції (табл. 3.4). За цими даними потрібно:

1. На основі початкового балансу відкрити бухгалтерські рахунки.
2. Скласти кореспонденції рахунків за господарськими операціями.
3. Відобразити суми операцій на рахунках, підрахувати обороти та кінцеві залишки.

4. Скласти новий баланс машинобудівного заводу на 28 лютого 20_р.

Таблиця 3.3 - Баланс машинобудівного заводу

Актив	Сума, грн.	Пасив	Сума, грн.
Основні засоби	93000	Статутний капітал	117000
Матеріали	27000	Нерозподілений прибуток	9700
Паливо	5000	Розрахунки з оплати праці	8100
Готівка	100	Розрахунки з постачальниками	5200
Поточний рахунок	14900		
Баланс	140000	Баланс	140000

Таблиця 3.4 - Операції машинобудівного заводу за лютий 20_р.

№ п/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Перераховано з поточного рахунку постачальникам на погашення заборгованості	2 200
2	Отримано до каси з поточного рахунку на виплату заробітної плати	8 100
3	Видано заробітну плату робітникам і службовцям	8 100
4	Надійшли на підприємство основні засоби безоплатно	7 500
5	Отримано паливо від постачальників	2 300
6	Частину прибутку приєднано до резервного капіталу	4 000

Завдання 3.7

1. Відкрити схеми синтетичних та аналітичних рахунків і записати в них початкові залишки.

2. Записати кожну операцію послідовно в реєстраційний журнал господарських операцій та схеми синтетичних та аналітичних рахунків.

3. Скласти оборотні відомості по синтетичних та аналітичних

рахунках.

4. Звірити підсумкові дані і скласти баланс на кінець місяця.

Виписка залишків по рахунках заводу „Аналог” на 1 березня 200_р.:

- Основні засоби – 21784300,00
  - Виробництво – 18000,00
  - Готівка – 1000,00
  - Поточний рахунок в банку – 190000,00
  - Розрахунки з підзвітними особами (дебет) – 6700,00
  - Статутний капітал – 21999600,00
  - Розрахунки з підзвітними особами (кредит) – 400,00
- Баланс: 22000000,00

Виписка залишків по незакінчених розрахунках з підзвітними особами:

1. Начальнику цеху Гончаренко В.П. залишок авансу – 200,00
2. Продавець Поляков С.О. аванс на службове відрядження 6500,00
3. Експедитор Омельченко О.О. перевитрата по авансовому звіту – 400,00.

Таблиця 3.5 - Дані документів по операціях заводу за березень поточного року

Господарські операції	Сума, грн.
1. Звіт касира за 9 березня Надійшло по чеку на господарські потреби	6000,00
2. Звіт касира за 12 березня Видано: - Гончаренку В.П. на господарські потреби - Омельченку О.О. перевитрату по авансовому звіту	5000,00 400,00
3. Виписка з поточного рахунку Списано по платіжному дорученню № 38 відділу зв'язку для переказу в Київ товарознавцю Полякову С.О. під звіт у зв'язку з продовженням відрядження	4500,00
4. Авансовий звіт Гончаренка В.П. Витрачено на виробничі потреби	4100,00

Продовження таблиці 3.5

5. Звіт касира за 15 березня - Одержано від Гончаренка В.П. залишок по авансовому звіту - По чеку на господарські витрати	1100,00 12000,00
6. Звіт касира за 16 березня Видано під звіт: - Гончаренку В.П. на господарські потреби - Омельченку О.О. на транспортні витрати	3000,00 8000,00
7. Авансові звіти. Списуються витрачені суми на виробничі потреби по звітах: - Полякова С.О. - Омельченка О.О. - Гончаренка В.П	11500,00 7700,00 2500,00
8. Звіт касира за 29 березня Надійшло від Гончаренка В.П. залишок по авансовому звіту	500,00
9. Звіт касира за 30 березня Внесено на поточний рахунок	3000,00

Тема 4. ОЦІНЮВАННЯ ТА КАЛЬКУЛЯЦІЯ

Питання для обговорення

1. Що являє собою оцінка як елемент методу бухгалтерського обліку?
2. Перелічіть основні елементи оцінки.
3. Які принципи покладено в основу оцінки?
4. Визначте сутність:
  - історичної собівартості;
  - поточної собівартості;
  - вартості реалізації;
  - теперішньої вартості.
5. Охарактеризуйте особливості оцінювання:
  - основних засобів;
  - запасів товарно-матеріальних цінностей;
  - дебіторської заборгованості;
  - зобов'язань.
6. Які методи оцінювання вибуття запасів використовуються в обліку?
7. Визначте сутність калькулювання як елемента методу бухгалтерського обліку.
8. Перелічіть основні ознаки класифікації витрат та відповідні види витрат.
9. Які об'єкти обліку витрат виробництва Вам відомі?
10. Що таке калькуляція?
11. Які існують види калькуляції?
12. У чому полягає метод калькулювання собівартості продукції?
13. Охарактеризуйте особливості практичного застосування основних методів калькулювання собівартості продукції.

Навчальні завдання

Завдання 4.1

Визначте у таблиці 4.1, який економічний зміст відповідає методу оцінки активів:

Таблиця 4.1 – Визначення методу оцінки активів

№	Методи оцінки	Економічний зміст
1	Необоротних активів:	
	1.Первісна вартість	1.Вартість необоротних активів після їх переоцінки
	2.Переоцінена вартість	2.Первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості
	3.Вартість, що амортизується	3.Сума грошових коштів або вартість інших активів, яку підприємство повинно одержати від реалізації (ліквідації) необоротних активів по закінченню терміну їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією)
	4.Ліквідаційна вартість	4.Історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів
2	Вибулих запасів:	
	1.Ідентифікована собівартість	1.Оцінка за собівартістю перших за часом надходження запасів на підприємство
	2.Середньозважена собівартість	2.Собівартість кожної одиниці обліку запасів за умови організації складського обліку кожної одиниці запасу (або кожної партії поставки)
	3.ФІФО	3.Грунтується на застосуванні підприємствами роздрібною торгівлі середнього відсотка торгової націнки товарів

Продовження таблиці 4.1

	4.Нормативний	4.Сумарна вартість залишку запасів на початок звітного місяця і вартість одержаних у звітному місяці запасів, поділена на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів
	5.Ціна продажу	5.Полягає у застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін

Завдання 4.2

Дайте визначення поняття «об'єкт калькуляції», назвіть види калькуляційних одиниць. Знайдіть у таблиці 4.2 невідповідність у класифікації витрат виробництва.

Таблиця 4.2 – Класифікація витрат виробництва

№	Ознака класифікації	Група витрат
1	Місце виникнення	1.За елементами, за статтями витрат
2	Вид витрат	2.Прямі, непрямі
3	Спосіб включення до собівартості	3.Основні, накладні
4	Відношення до виробничого процесу	4.Умовно-змінні, умовно-постійні
5	Ступінь впливу обсягу виробництва на рівень витрат	5.Одноелементні (прості), комплексні (складні)
6	Структура витрат	6.В основному виробництві, у допоміжних та підсобних виробництвах, в інших виробництвах

Тема 5. ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ, ТЕХНІКА І ФОРМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Питання для обговорення

1. На підставі чого отримують первинну облікову інформацію?
2. Що характеризують бухгалтерські документи?
3. Яким етапом облікового процесу є первинний облік?
4. За якими ознаками класифікують бухгалтерські документи?
5. Які основні реквізити бухгалтерських документів?
6. Які основні вимоги до оформлення бухгалтерських документів?
7. Коли оформляють бухгалтерські документи?
8. Хто відповідає за оформлення бухгалтерських документів?
9. Чи можна робити виправлення у бухгалтерських документах? В яких документах виправлення заборонені?
10. Як обробляють первинні документи в бухгалтерії?
11. Як погашають бухгалтерські документи?
12. Як зберігають бухгалтерські документи?
13. Що означає питання „інвентаризація” і для чого вона призначена?
14. Який порядок проведення інвентаризації?
15. Які види комісії працюють при проведенні інвентаризацій і в яких випадках?
16. Що є об'єктами інвентаризацій?
17. Як визначають попередній і остаточний результати інвентаризації?
18. Назвіть етапи визначення остаточного результату інвентаризації.
19. У чому суть облікової реєстрації?
20. На підставі чого заповнюють облікові реєстри?
21. Де використовують інформацію, записану в облікових реєстрах?
22. За якими ознаками поділяють облікові реєстри?
23. Охарактеризуйте класифікацію облікових реєстрів за зовнішнім виглядом.
24. Які вимоги до оформлення бухгалтерських книг?
25. Які особливості відкриття і ведення бухгалтерських карток?

26. Як поділяють облікові реєстри за видами бухгалтерських записів?
27. Як поділяють облікові реєстри за обсягом змісту?
28. На які групи поділяють бухгалтерські реєстри за їх побудовою?
29. Для чого в бухгалтерському обліку складають обігові відомості?
30. Які показники визначають у шаховій обіговій відомості?
31. Як побудована обігова відомість за синтетичними рахунками? Навіщо її складають?
32. Яка основна властивість обігових відомостей за синтетичними рахунками?
33. Як побудовані аналітичні обігові відомості? Для чого їх складають?
34. Охарактеризуйте способи виправлення помилок в облікових реєстрах.
35. У чому суть способу "червоного сторно"? Коли його застосовують?
36. Як обробляють і зберігають облікові реєстри?
37. Що входить у поняття форми бухгалтерського обліку?
38. Які форми бухгалтерського обліку використовують в Україні?

Тестове завдання

1. Відповідальність за зберігання оброблених документів на підприємстві несе:

- а) головний бухгалтер або орган (особа), уповноважений вести бухгалтерський облік на підприємстві;
- б) матеріально-відповідальна особа;
- в) власник або уповноважений ним орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством;
- г) архів.

2. Який із перелічених елементів методу бухгалтерського обліку розглядається як спосіб безперервного суцільного нагляду за об'єктами обліку:

- а) інвентаризація;
- б) подвійний запис;
- в) документація;
- г) бухгалтерський баланс і звітність.

3. Обов'язкові реквізити будь-якого документа:

- а) номер документа, назва підприємства;

- б) назва підприємства, печатка підприємства;
- в) назва підприємства, дата документа;
- г) дата документа, підпис керівника.

4. Первинний обліковий документ – це будь-який матеріальний носій даних про:

- а) об'єкти обліку;
- б) об'єкти обліку, який зафіксував операцію в момент її здійснення;
- в) об'єкти обліку, який дозволяє юридично підтвердити факт здійснення операції.

5. Формальна перевірка документів – це перевірка:

- а) повноти і правильності заповнення реквізитів;
- б) правильності підрахунку вартісних показників;
- в) законності здійснення операції;
- г) факту здійснення операції.

6. Арифметична перевірка документів – це перевірка:

- а) повноти і правильності заповнення реквізитів;
- б) правильності підрахунку вартісних показників;
- в) законності здійснення операції;
- г) факту здійснення операції.

7. Інвентаризація – це:

- а) звіряння облікових даних з фактичною наявністю майна;
- б) перевірка наявності і стану матеріальних цінностей, грошових коштів;
- в) перевірка наявності і стану матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків тощо та визначення правильності облікових записів;
- г) перевірка наявності майна з метою крадіжок.

8. Інвентаризацію залежно від підстави проведення поділяють на:

- а) часткову;
- б) планову та раптову;
- в) повну;
- г) повну та часткову.

9. Інвентаризацію за охопленням поділяють на:

- а) часткову;
- б) планову та раптову;
- в) повну;
- г) повну та часткову.

Навчальні завдання

Завдання 5.1

Знайдіть в таблиці 5.1 відповідність кожної групи документів за ознакою класифікації:

Таблиця 5.1 – Класифікація документів

№	Ознака класифікації	Групи документів
1	За призначенням	Внутрішні, зовнішні
2	За порядком складання	Разові, накопичувальні
3	За способом відображення операцій	Розпорядчі, виправдні (виконавчі), бухгалтерського оформлення, комбіновані
4	За місцем складання	Первинні, зведені

Завдання 5.2

Визначте в таблиці 5.2 строки зберігання бухгалтерських документів в архіві підприємства:

Таблиця 5.2 – Термін зберігання бухгалтерських документів

№	Види документів	Термін зберігання
1	Бухгалтерські звіти і баланси підприємств, пояснювальні записки до них: зведена річна річна квартальна	? ? ?
2	Первинні документи і додатки до них, які фіксують факти здійснення господарських операцій	?
3	Особові рахунки працівників, службовців, студентів	?
4	Розрахункові (розрахунково-платіжні) відомості	?
5	Облікові реєстри: інвентарні картки, доручення, журнали обліку, Головна книга, документи про інвентаризацію.	?

Завдання 5.3

Виявлена нестача запчастин на складі на суму 10000 гривень. Збитки віднесені на матеріально відповідальну особу. Нестача погашена винною особою готівкою. Відобразити результати інвентаризації в бухгалтерському обліку.

Завдання 5.4

Виявлена нестача матеріалів на складі на суму 800 гривень. Збитки віднесені на матеріально відповідальну особу. Нестача погашена винною особою через утримання із заробітної плати.

Відобразити результати інвентаризації в бухгалтерському обліку.

Завдання 5.5

Виявлена нестача матеріалів на складі на суму 2000 гривень. Збитки цінностей у межах затверджених норм. Відобразити результати інвентаризації в бухгалтерському обліку.

Завдання 5.6

Виявлена нестача матеріалів на складі на суму 1000 гривень. Збитки цінностей у межах затверджених норм дорівнює 200 гривень. Винна особа не встановлена. Відобразити результати інвентаризації у бухгалтерському обліку.

Завдання 5.7

Знайдіть у лівій колонці визначення, що відповідають суті терміна, наведеного в правій колонці таблиці 5.3.

Таблиця 5.3 – Визначення термінів

Визначення	Термін
1. Письмове свідотство певної форми і змісту, що фіксує і підтверджує факт здійснення господарської операції або розпорядження на право її проведення.	а. Первинний облік
2. Перший етап облікового процесу, який охоплює спостереження, вимірювання об'єктів обліку і реєстрацію одержаної інформації на паперових або машинних носіях – документах.	б. Інвентаризація
3. Сукупність документів, що їх складають на всі господарські операції.	в. Облікові реєстри

Продовження таблиці 5.3

4. Складання опису майна підприємства на підставі періодичної перевірки наявності цінностей, що перебувають на балансі підприємства, стану їх збереження, правильності ведення обліку й оцінювання.	г. Бухгалтерські книги
5. Таблиці спеціальної форми, в яких роблять систематизовані записи за рахунками бухгалтерського обліку на підставі даних первинних носіїв інформації (первинних бухгалтерських документів).	д. Форма бухгалтерського обліку
6. Оправлені аркуші паперу спеціального графлення, в яких відображають дані про наявність господарських засобів, джерела їх формування та господарські процеси за синтетичними й аналітичними рахунками.	е. Бухгалтерський документ
7. Процес суцільного й неперервного відображення об'єктів бухгалтерського обліку в первинних бухгалтерських документах.	ж. Документація
8. Процес відображення даних про здійснені господарські операції в облікових регістрах.	з. Документування
9. Система взаємопов'язаних облікових регістрів із певною методикою відображення в них господарських операцій у певній послідовності.	і. Облікова реєстрація.

Завдання 5.8

В бухгалтерії підприємства була складена проводка по видачі в підзвіт: Д-т 372 "Розрахунки з підзвітними особами" та К-т 301 "Готівка в національній валюті" на суму 4500 грн. Пізніше було виявлено, що необхідно було видати суму не в підзвіт, а як депоновану заробітну плату.

Необхідно виправити помилку та відобразити в бухгалтерському обліку.

Завдання 5.9

Згідно первинного документа на склад була оприбуткована готова продукція з виробництва на суму 40000 грн. У бухгалтерському обліку, в силу допущеної помилки, дана операція була відображена наступною проводкою : Дт 20 Кт 23 - 40000 грн.

Необхідно виправити помилку та відобразити в бухгалтерському обліку.

Завдання 5.10

За даними первинного документа було видано з каси грошових коштів підзвітній особі для поїздки у відрядження в сумі 800 грн. У бухгалтерському обліку в чинність допущеної помилки, дана операція відбита в правильній проводці, але із завищеною сумою Дт 372 Кт 301 - 1800 грн.

Необхідно виправити помилку та відобразити в бухгалтерському обліку.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Гудзь Н.В. Бухгалтерський облік. 2-вид., перероб. і доп. [текст] Навч. посіб. / Н.В. Гудзь, П.Н. Денчук, Р.В. Романов. – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 424 с.

2. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. - К., 2000.

3. Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: 3-тє видання. Навч. пос.- К.: Центр учбової літератури, 2008. – 608с.

4. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ: Вид-во „Центр навчальної літератури”, 2006. – 659 с.

5. Мисака Г.В., Шарманська В.М. Бухгалтерський облік. Навч. пос.- К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.

6. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : Підручник.- 2- ге вид. доповнене і перероблене. – К.: Алерта, 2007.- 954 с.

Допоміжна

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник. - Житомир: ЖГП, 2000.

2. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник / За ред. М.В.Кужельного. – 6-те вид. – К.: А.С.К., 2003. – 266 с.

3. С.Ф. Голов, В.М. Костюченко, І.Ю. Кравченко, Г.А. Ямборко Фінансовий облік: Підручник. – К.: Лібра, 2005 р. – 976 с.

4. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі: Практ. посіб. — К.: Лібра, 2001. —

840 с.

5. . Звітність підприємства [текст] : підручник. / [М.І. Бондар, Ю.А. Верига, М.М. Орищенко та ін.] – К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 570 с.

6. Очеретько Л.М. Формування обліково-інформаційного забезпечення управління дебіторською заборгованістю підприємства / Л.М. Очеретько, М.О. Кончева // Сталий розвиток економіки.- 2015.- № 2 [27].- с. 221-226

7. Очеретько Л.М. Удосконалення обліково-інформаційного забезпечення процесу управління власним капіталом підприємства / Л.М. Очеретько, М.Ю. Болюта// Сталій розвиток економіки .- 2016.- № 3 [32]. – с.150-156.

8. Очеретько Л.М. Удосконалення документального відображення операцій з капітальними інвестиціями / Л.М. Очеретько, О.О. Сімановська// Сталій розвиток економіки.- 2016.- № 4 [33]. - с.125-132.

6. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2000.

7. Сопко В.В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу. - К., 2000.

8. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. — К.: Знання-Прес, 2003. — 444 с.

Інформаційні ресурси

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO.aspx>